

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เน้นการวิจัยเรื่องการศึกษาประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ดังนี้

1. ภาษีบำรุงท้องที่
2. การดำเนินการจัดเก็บภาษีที่ดี
3. ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่
4. แนวคิดเรื่องประสิทธิภาพการเก็บภาษีบำรุงท้องที่
5. องค์การบริหารส่วนตำบลและอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บรายได้
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเก็บภาษีบำรุงท้องที่นิยมศึกษาในสองมิติ คือ มิติประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงาน (Job Satisfaction) และมิติประสิทธิภาพในการให้บริการ (Service Satisfaction) จากหลากหลายความหมายของเป้าหมายของการให้บริการด้านภาษีบำรุงท้องที่ มีเป้าหมายในการสร้างความประทับใจให้เกิดแก่ผู้มารับบริการ ดังนั้น การจะวัดว่าการบริการด้านภาษีบำรุงท้องที่นั้นบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด จึงอาจวัดได้จากประสิทธิภาพและประสิทธิผลของประชาชนผู้มารับบริการในด้านการตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งสำหรับความหมายของคำว่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริการมีผู้ให้ความหมายไว้หลายๆ ทศนะ

ภาษีบำรุงท้องที่

ความหมายของภาษีบำรุงท้องที่

ภาษีบำรุงท้องที่ คือ เงินที่เรียกเก็บจากเจ้าของที่ดิน ซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือครอบครองอยู่ในที่ดิน และที่ดินที่ครอบครองอยู่นั้นไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน โดยการคำนวณตามสภาพ เนื่องจากที่ดินและการใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น ภาษีบำรุงท้องที่บางครั้งก็เรียกว่า ภาษีที่ดิน หรือชาวบ้านนิยมเรียกว่า ค่าंना เหตุที่เรียกว่าภาษีบำรุงท้องที่ เนื่องจากเรียกตามการใช้จ่ายเงิน

โดยภาษีบำรุงท้องที่เป็นรายได้ของท้องถิ่นและเพื่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่น ซึ่งเรียกว่า นำไปบำรุงท้องที่ (กรมการปกครอง, 2545 : 160)

ภาษีบำรุงท้องที่ คือ ภาษีที่จัดเก็บจากเจ้าของที่ดิน ตามราคาปานกลางที่ดินและตาม บัญชีบำรุงท้องที่

ที่ดินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ ที่ดินของบุคคลหรือคณะบุคคล ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือครอบครองในที่ดินที่ไม่เป็นกรรมสิทธิ์ ของเอกชน ที่ดินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ พื้นที่ดิน และพื้นที่ที่เป็นภูเขาหรือที่มีน้ำ โดยไม่ เป็นที่ดินที่มีเจ้าของ ที่ดินได้รับการยกเว้นภาษีหรืออยู่ในเกณฑ์ลดหย่อนภาษีบำรุงท้องที่ คือ ให้ เจ้าของที่ดินในวันที่ 1 มกราคมของปีใด มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปีนั้น จากราคาปานกลาง ที่ดินตามบัญชีอัตราบำรุงท้องที่ (กรมการปกครอง, 2540 : 294) โดยมีวัตถุประสงค์ในการเก็บภาษี บำรุงท้องที่เพื่อเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่จะนำไปพัฒนา กิจกรรมต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่

ลักษณะสำคัญ

มีสาระสำคัญตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ.2508 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ.2543 มีดังนี้

1. การตีราคาปานกลางของที่ดิน (กรมการปกครอง, 2540 : 341) เป็นกระบวนการ สำคัญเบื้องต้นในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ เพราะเป็นวิธีการกำหนดมูลค่ากลางของที่ดิน เพื่อเป็น ฐานในการคำนวณภาษีบำรุงท้องที่ ท้องถิ่นใดที่จะมีอัตราสูงหรือต่ำก็ขึ้นอยู่กับราคากลางของที่ดิน เป็นตัวประกอบสำคัญ กล่าวคือ กำหนดหลักเกณฑ์ไว้แน่นอนในการตีราคาปานกลาง โดยอยู่ใน การพิจารณาของคณะกรรมการ อันประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่งตั้งซึ่งกระทำ 4 ปีต่อครั้ง และให้เป็นราคากลางตลอด 4 ปี เว้นแต่จะมีเหตุผลอื่นตามกฎหมาย กำหนด

2. การสำรวจที่ดินเพื่อเสียภาษีบำรุงท้องที่

การสำรวจที่ดินเพื่อเสียภาษีบำรุงท้องที่ที่มีความมุ่งหมายเพื่อให้ทราบว่ามีเจ้าของที่ดิน รายใด แปลงใดอยู่ในข่ายต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ รวมทั้งสำรวจรายการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ ภาษีบำรุงท้องที่สำหรับที่ดินแปลงนั้น โดยสำรวจตามรายการใน แบบ ภ.บ.ท.5 เพื่อจะได้ยื่นแบบสำรวจ ต่อเจ้าพนักงานประเมินทำการคำนวณ เนื้อที่และค่าภาษีบำรุงท้องที่ต่อไป

ในเขตเทศบาล พ.ร.บ.ภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ.2508 มาตรา 24 กำหนดให้เจ้าของที่ดิน เป็นผู้ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินเอง

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล นายองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้มีอำนาจ แต่งตั้งพนักงานสำรวจ

3. วิธีการสำรวจและอำนาจหน้าที่ของพนักงานสำรวจ

องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดวัน เวลา ที่จะทำการสำรวจ แล้วประกาศให้เจ้าของที่ดิน มาชี้เขตพร้อมแจ้งจำนวนเนื้อที่ดิน เมื่อถึงเวลาที่กำหนดให้เจ้าพนักงานสำรวจทำการสำรวจที่ดิน ตามรายการในแบบ ภ.ท.บ.5 โดยให้ทำการสำรวจที่ดินในเขตรับผิดชอบให้เสร็จ พร้อมยื่นแบบ แสดงรายการที่ดินต่อพนักงานประเมินแทนเจ้าของที่ดินภายในเดือนมิถุนายนของปีสุดท้ายแห่งรอบ การตีราคาที่ดิน เมื่อได้รับแจ้งว่าที่ดินที่อยู่ในเขตอำนาจว่ามีเจ้าของที่ดินขึ้นใหม่ หรือจำนวนเนื้อที่มี การเปลี่ยนแปลงไป เจ้าพนักงานสำรวจจะต้องยื่นแบบแสดงรายการที่ดินต่อเจ้าพนักงานประเมิน แทนเจ้าของที่ดินภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเจ้าของที่ดิน เพื่อประเมินภาษี

4. กำหนดระยะเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษี ให้เจ้าของที่ดินซึ่งมี หน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน ณ องค์การบริหารส่วนตำบล ท้องที่ซึ่งที่ดิน ตั้งอยู่ภายในเดือนมกราคมของปีแรกที่มีการตีราคาปานกลางของที่ดินนั้น ใช้ได้ทุกปีในรอบ ระยะเวลา 4 ปี และในการชำระภาษีบำรุงท้องที่ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องนำเงินมาชำระต่อพนักงาน เจ้าหน้าทีภายในเดือนเมษายนของทุกปี ยกเว้นมีการขยายกำหนดเวลาหรือการเลื่อนกำหนดเวลา ชำระภาษี

5. การประเมินภาษีบำรุงท้องที่ ให้มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินผู้รับผิดชอบใน การคำนวณ การลดหย่อน การยกเว้น หรือภาษีบำรุงท้องที่เพื่อเรียกเก็บเงินภาษีบำรุงท้องที่

6. วิธีการคำนวณภาษีบำรุงท้องที่เพื่อจัดเก็บเงิน (กรมการปกครอง, 2540 : 349-352) มีหลักเกณฑ์ดังนี้

ที่ดินซึ่งอยู่ในข่ายต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่แปลงที่จะคำนวณภาษีนั้น อยู่ในหน่วยที่ดินใด มีราคาปานกลางที่ดินไร่ละเท่าใด ที่ดินดังกล่าวจะได้รับการลดหย่อน ยกเว้นภาษีอย่างไรหรือไม่ โดยเจ้าหน้าที่ประเมินจะต้องหักจำนวนที่ดินที่ได้รับการลดหย่อน หรือยกเว้นภาษีออกก่อนเหลือ เนื้อที่เท่าใด ให้คำนวณภาษีตามอัตราที่กำหนดในบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่

เนื้อที่ดินเพื่อคำนวณ = เนื้อที่ดินที่ถือครอง - เนื้อที่ดินเกณฑ์ลดหย่อน

ให้คำนวณภาษีดังกล่าวให้เป็นหน่วยไร่ เพื่อสะดวกรวดเร็วในการคำนวณภาษี เนื่องจากอัตราภาษีท้าย พ.ร.บ.ภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ.2508 คิดต่อไร่แล้ว

การคำนวณเนื้อที่ดินเพื่อคำนวณภาษีเป็นไร่ จำนวนไร่ + จำนวน 4 งาน + จำนวน 400 วา ให้ตรวจสอบดูราคาปานกลางของที่ดินที่จะคำนวณนั้นมีราคาเท่าใด โดยตรวจสอบที่ตั้งของแปลง ที่ดินว่าตั้งอยู่บริเวณใด ถนนใด และตั้งอยู่ในหน่วยราคาปานกลางที่มีราคาปานกลางที่ดินเท่าใด

ทั้งนี้เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบในแบบประกาศราคากลางของที่ดิน (ภ.บ.ท.1) ที่ประกาศไว้ หลังจากได้ราคากลางของที่ดินที่จะคำนวณ เจ้าหน้าที่จะหาอัตราภาษีต่อไร่ของที่ดินแปลงนั้น โดยดูจากตารางอัตราภาษีท้ายพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ.2508 ซึ่งมีอัตรากำหนดไว้จำนวน 34 ชั้น ตามอัตราของราคาปานกลางเกินไร่ละ 30,000 บาท โดยกำหนดวิธีการคำนวณอัตราภาษี กรณีดังกล่าวไว้ดังนี้

สำหรับราคาปานกลางของที่ดิน 30,000 บาท แรกให้เสียภาษี 70 บาท

สำหรับราคาปานกลางของที่ดินส่วนเกิน 30,000 บาท ให้เสียทุกๆ 10,000 บาท ต่อ 25 บาท เศษของ 10,000 บาท ถ้าถึง 5,000 บาท ให้ถือเป็น 10,000 บาท ถ้าไม่ถึง 5,000 บาท ให้ปัดทิ้ง ที่ดินประเภท กสิกรรมเฉพาะไม้ล้มลุก ให้เสียถึงอัตรา แต่ดำเนินการเองให้เสียอย่างสูงไม่เกินไร่ละ 5 บาท ที่ดินว่างเปล่าตามควรแก่สภาพที่ดินให้เสียเพิ่มอีกเท่าตัว ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่อาจจะคิดอัตราภาษีต่อไร่ สำหรับที่ดินที่มีราคากลางของที่ดินเกินไร่ละ 30,000 บาท โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

อัตราภาษีต่อไร่ = ราคากลางของที่ดิน * 25 - 5

สรุป ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ ก่อนอื่นต้องทราบจำนวนเนื้อที่ดินว่ามีกี่ไร่ และลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนั้นเทียบตามบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายเท่าไร โดยใช้สูตรดังนี้ จำนวนพื้นที่ของที่ดิน (ไร่ งาน วา) คูณ อัตราภาษีต่อไร่ เท่ากับ จำนวนภาษีที่ต้องเสีย ยกเว้นหากมีการลดหย่อนการเสียภาษีก็ให้หักออกตามสัดส่วนที่ได้รับลดหย่อน

7. เงินเพิ่ม

7.1 ให้เจ้าของที่ดินเสียเงินเพิ่มนอกจากเงินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ในกรณีดังต่อไปนี้ (กรมการปกครอง, 2540 : 301 - 302)

7.2 ไม่ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินภายในเวลากำหนด ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละสิบของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ เว้นแต่กรณีที่เจ้าของที่ดินได้ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินก่อนที่เจ้าพนักงานประเมินจะได้แจ้งให้ทราบถึงการละเว้นนั้น ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละห้าของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่

7.3 ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินโดยไม่ถูกต้องทำให้จำนวนเงินที่จะต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ลดลงให้เสียเงินเพิ่มร้อยละสิบของภาษีบำรุงท้องที่ที่ประเมินเพิ่มเติม เว้นแต่กรณีเจ้าของที่ดินได้มาขอแก้ไขแบบแสดงรายการที่ดินให้ถูกต้องก่อนที่เจ้าพนักงานที่ดินแจ้งประเมิน

7.4 ชี้เขตแจ้งจำนวนที่ดิน เนื้อที่ดินไม่ถูกต้องต่อพนักงานสำรวจ โดยทำให้จำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ลดลง ให้เสียเงินเพิ่มอีกหนึ่งเท่าของภาษีที่ประเมินเพิ่ม

7.5 ไม่ชำระภาษีบำรุงท้องที่ภายในเวลาที่กำหนด ให้เสียเงินเพิ่มร้อยละสิบสี่ต่อปีของจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ เศษหนึ่งเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน ทั้งนี้ ไม่ให้นำเงินเพิ่มเติม (1) (2) หรือ (3) มาคำนวณเพื่อเสียเงินตาม (4) ด้วย

8. การอุทธรณ์

เมื่อเจ้าของที่ดินเห็นว่าการประเมินครั้งนั้นไม่ถูกต้อง มีสิทธิอุทธรณ์ได้ โดยยื่นอุทธรณ์แก่เจ้าพนักงานประเมินตามแบบภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประเมิน

9. การยึด อาัยด์ หรือการขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษี

ในกรณีออกหนังสือเตือนให้เจ้าของที่ดินผู้ค้างชำระภาษีแล้ว แต่ยังไม่ยอมมาชำระภาษี จะต้องดำเนินการยึด อาัยด์ หรือการขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษีตามระเบียบ เพื่อนำเงินมาชำระภาษี อันเป็นมาตรการสุดท้ายในการเลือกเก็บภาษีต่อไป

10. บทกำหนดโทษ

ผู้ใดแจ้งความอันเป็นเท็จ ผู้ใดยอมชี้เขตหรือไม่ยอมแจ้งจำนวนเนื้อที่ดิน หรือขัดขวางเจ้าพนักงานต้องระวางโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ

การดำเนินการจัดเก็บภาษีที่ดี

ในปัจจุบันการดำเนินการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจแบบแสดงรายการที่ดิน โดยประชาชนผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือตัวแทนนำเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินมาสำรวจแบบแสดงรายการที่ดินต่อผู้ใหญ่บ้านที่ที่ดินของตนตั้งอยู่ หรือสามารถนำเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินสำรวจต่อเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล เอกสารที่ใช้ในการสำรวจ ได้แก่ หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินแบบแสดงรายการที่ดินซึ่งจะทำการสำรวจแบบแสดงรายการที่ดิน 4 ปี/1 ครั้ง ระหว่างเดือนมกราคม – เดือนเมษายน การสำรวจที่ผ่านมามีคือ ปี พ.ศ.2547

ขั้นตอนที่ 2 การลงทะเบียนแบบแสดงรายการที่ดิน โดยผู้ใหญ่บ้านนำส่งแบบแสดงรายการที่ดินที่สมบูรณ์ต่อเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ลงทะเบียนในสมุดทะเบียนที่ดินเพื่อชำระภาษีบำรุงท้องที่ตามรายการในแบบแสดงรายการที่ดิน เอกสารที่เกี่ยวข้องคือ แบบแสดงรายการที่ดินที่สมบูรณ์และสมุดทะเบียนที่ดินเพื่อชำระภาษีบำรุงท้องที่

ขั้นตอนที่ 3 เจ้าหน้าที่รอรับชำระภาษีบำรุงท้องที่ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีที่ประชาชนไม่มาชำระภาษีบำรุงท้องที่ หลังจากพ้นกำหนดระยะเวลาชำระภาษี เจ้าหน้าที่

จัดเก็บรายได้ตามเก็บภาษีประชาชนขณะที่มีการประชุมหมู่บ้านและหลังจากปิดบัญชีสิ้นปีงบประมาณ จึงจัดส่งหนังสือติดตามทวงถามการชำระภาษี กรณีมีการชำระภาษีนำไปสู่ขั้นตอนที่ 4

ขั้นตอนที่ 4 เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้รับชำระภาษีและออกใบสำคัญรับเงินพร้อมแบบ ส่วนท้ายแบบแสดงรายการที่ดินให้แก่ผู้มาชำระภาษี

ขั้นตอนที่ 5 ประชาชนได้รับใบสำคัญรับเงินพร้อมส่วนท้ายแบบแสดงรายการที่ดิน เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานการชำระภาษีต่อไป

จากขั้นตอนดังกล่าวของการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอบางคนที ย้อนหลังสามปี พบว่า การดำเนินงานเพื่อจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ยังขาดประสิทธิภาพ ในการจัดเก็บภาษี ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี
2. ด้านสถานที่ให้บริการจัดเก็บภาษี
3. ด้านระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี
4. ด้านวิธีการจัดเก็บภาษี

องค์ประกอบที่สำคัญอีกอันหนึ่งของระบบภาษีที่ดีก็คือ มีการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร ที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีนั้นจะขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนในการเสียภาษี และขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์สุจริตและประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่เสียภาษีอากรเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ตาม การที่จะมีระบบการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพได้นั้น ก็จำเป็นจะต้อง มีหลักการ การจัดเก็บที่ดีเป็นแนวทางในการกำหนดการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทด้วย ซึ่งในเรื่องนี้ นักทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บภาษีที่ดีมาเป็นเวลาช้านานตั้งแต่สมัย ของอาดัม สมิท (Adam Smith) ดังนี้

1. หลักการที่ดีในการจัดเก็บภาษีของอาดัม สมิท

ในปี ค.ศ.1776 อาดัม สมิท ได้วางหลักการที่ดีในการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นที่ยอมรับ ของนักทฤษฎีทั่วไป ดังนี้

1.1 ประชาชนทุกคนในแต่ละประเทศควรจะต้องเสียสละรายได้หรือผลประโยชน์ ตามฐานะทางเศรษฐกิจของตน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐ ทั้งนี้เพราะว่า แต่ละคนต่างก็ได้รับ ประโยชน์และการคุ้มครองจากรัฐ

1.2 ภาษีที่ประชาชนต้องเสียจะต้องมีความแน่นอน ไม่มีลักษณะกำกวมลักษณะ รูปแบบของภาษีตลอดจนจำนวนที่จะต้องเสียภาษีจะต้องเป็นที่ชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน

1.3 การเก็บภาษีทุกชนิดควรจะต้องจัดเก็บตามวันเวลา สถานที่ที่ผู้เสียภาษีสะดวก และจะต้องอำนวยความสะดวกในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษีด้วย

1.4 ภาษีทุกชนิดที่จัดเก็บนั้นจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ แต่ทำให้รัฐบาลได้รับรายได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

2. การดำเนินการจัดเก็บภาษีที่ดีในปัจจุบัน

2.1 หลักความเป็นธรรม (Equity) เนื่องจากประชาชนของรัฐจำเป็นต้องบริจาคหรือ สละเงินให้แก่รัฐที่เขาเหล่านั้นอยู่ภายใต้ความคุ้มครอง ตามสัดส่วนของรายได้ที่ครอบครองอยู่ แนวความคิดดังกล่าวถือเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญของหลักความยุติธรรมทางภาษี การจัดเก็บภาษี อย่างยุติธรรมจึงต้องสัมพันธ์กับสิ่งที่เป็นความสามารถหรือสิ่งที่แสดงความสามารถของผู้เสียภาษี รวมทั้งหลักเกณฑ์ในการวัดความสามารถ และหลักการในการแบ่งสรรภาระสาธารณะต้องเป็น หลักเกณฑ์ที่บังคับได้โดยทั่วกัน ทั้งนี้การยกเว้นภาษีหรือการเพิ่มอัตราภาษี ผู้บัญญัติกฎหมายพึงกระทำ ด้วยความระมัดระวัง โดยคำนึงถึงจำนวนภาษีขั้นต่ำที่ประชาชนทุกคนควรแบกรับเสมอหน้ากัน และโดยส่วนใหญ่ความสามารถ ความกินดีอยู่ดีทางเศรษฐกิจ หรือเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์แก่คนทั่วไป (Economic well-being) อาจวัดได้จากรายได้ (Income) ความมั่งมี (Wealth) หรือการใช้จ่าย (Expenditure)

2.2 หลักของความแน่นอน (Certainty) การบริหารการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพนั้น กฎหมายที่ใช้ในการเก็บภาษีทุกประเภทจะต้องมีความแน่นอนและเป็นที่ยึดมั่นแก่ผู้เสียภาษีทุกคน กล่าวคือภาษีทุกประเภทที่จะจัดเก็บนั้นจะต้องเป็นที่ยึดมั่นและมีความแน่นอนในเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี ตลอดจนวันเวลาและวิธีการที่จัดเก็บภาษี

2.3 หลักของความเสมอภาค (Equity) การจัดเก็บภาษีที่ดีนั้นจะต้องก่อให้เกิด ความยุติธรรมหรือความเสมอภาคในหมู่ผู้เสียภาษีทุกคน หลักความยุติธรรมในการเก็บภาษีนั้น เป็นหัวใจสำคัญของระบบภาษีที่ดี การพิจารณาความเป็นธรรมนั้น เราจะต้องพิจารณาทั้งความเป็นธรรม เกี่ยวกับภาษีที่จะจัดเก็บ และความเป็นธรรมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการจัดเก็บภาษีนั้น

2.4 หลักของความประหยัด (Low Compliance and Collection Costs) ระบบของ การบริหารการจัดเก็บภาษีที่ดีนั้น ภาษีอากรแต่ละประเภทที่จัดเก็บจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด และเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีต่ำที่สุด

โดยหลักการแล้วรัฐบาลควรเก็บภาษีโดยทำให้รายได้ภาษีได้รับใกล้เคียงกับภาระ ภาษีที่ประชาชนต้องแบกรับให้มากที่สุด

2.5 หลักของการทำรายได้ (Productivity) ภาษีที่ดีสำหรับรัฐบาลนั้นควรเป็นภาษี ที่สามารถทำรายได้ให้แก่รัฐบาลเป็นอย่างดีด้วย กล่าวคือ เป็นภาษีที่มีฐานใหญ่ และฐานของภาษี

ขยายตัวได้รวดเร็วตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้รัฐบาลได้รับรายได้จากภาษีอากรนั้นได้มากโดยที่ไม่ต้องเพิ่มอัตรากำหนดเก็บนั้น

2.6 หลักของการยืดหยุ่น (Flexibility) ภาษีที่ดีนั้นควรมีความยืดหยุ่นสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้ง่าย

2.7 หลักของการยอมรับ (Acceptability) การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรแต่ละประเภทจะทำได้ง่ายขึ้นถ้าหากประชาชนให้ความร่วมมือในการเสียภาษี อย่างไรก็ตามการที่ประชาชนจะยินดีให้ความร่วมมือในการเสียภาษีนั้น ภาษีอากรทุกชนิดที่จะจัดเก็บจากประชาชนจะต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนส่วนใหญ่ด้วย

2.8 หลักของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Enforceability) ในระบบภาษีที่ดีนั้น ภาษีอากรทุกประเภทที่จะจัดเก็บจะต้องสามารถทำการบริหารการจัดเก็บอย่างได้ผล ในการปฏิบัติ ภาษีอากรบางอย่าง แม้จะมีเหตุผลดีในทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติการจัดเก็บเป็นไปได้ยาก ภาษีนั้นจะถือเป็นภาษีที่ดีไม่ได้

สรุป หลักการที่ดีในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ต้องมีการบริหารการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ที่มีประสิทธิภาพได้นั้น ก็จำเป็นจะต้องมีหลักการ การจัดเก็บที่ดีเป็นแนวทางในการกำหนดการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทด้วย ซึ่งในเรื่องนี้นักทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บภาษีที่ดีมาเป็นเวลาช้านานตั้งแต่สมัยของอาดัม สมิท (Adam Smith) ประกอบด้วยหลักความเป็นธรรม หลักความแน่นอน หลักความเสมอภาค หลักความประหยัด หลักของการทำรายได้ หลักของการยืดหยุ่น หลักของการยอมรับ หลักของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่

ระบบภาษีที่ดีนั้นจะต้องได้รับการร่วมมือในการเสียภาษีด้วยดีจากประชาชน กล่าวคือประชาชนที่มีหน้าที่เสียภาษีให้แก่รัฐนั้น จะยินยอมเสียภาษีให้แก่รัฐด้วยดีโดยไม่พยายาม หลบเลี่ยงหรือหนีภาษี ทั้งนี้เพราะว่าการที่ประชาชนให้ความร่วมมือในการเสียภาษี จะทำให้รัฐบาลเก็บภาษีได้มากและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อย ในกรณีตรงข้ามถ้าหากประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการเสียภาษีแก่รัฐแล้ว จะทำให้รัฐบาลประสบกับความยุ่งยากในการจัดเก็บภาษีมาก ซึ่งจะทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บสูงและจะเก็บภาษีได้น้อย ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย

ดังนั้น ปัญหาสำคัญที่สุดในการจัดเก็บภาษีก็คือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือหรือยินยอมเสียภาษีแก่รัฐโดยสมัครใจ การที่ประชาชนจะยินยอมเสียภาษีแก่รัฐด้วย

ความสมัครใจหรือมีจิตสำนึกในการเสียภาษีน้อยแค่ไหนนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ มากมาย ดังต่อไปนี้ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม, 2543 : 143)

1. ขึ้นอยู่กับการเห็นความสำคัญของการเสียภาษี ถ้าหากประชาชนผู้ที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีนั้นเห็นถึงประโยชน์หรือความสำคัญของการเสียภาษีแล้ว ความยินยอมหรือการให้ความร่วมมือในการเสียภาษีแก่รัฐก็จะมามาก แต่ในกรณีตรงกันข้ามถ้าหากประชาชนมองไม่เห็นประโยชน์ของภาษีที่ตนเสียไปแล้ว ความยินยอมเสียภาษีของประชาชนก็จะต่ำ ตัวอย่าง เช่น ถ้าประชาชนมองเห็นว่าเงินภาษีอากรที่ตนเสียไปนั้น ได้ถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม และตนก็เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์นั้นด้วยความยินยอมที่จะเสียภาษีย่อมจะมีมาก ในกรณีตรงกันข้ามหากเงินที่เสียภาษีไปนั้นถูกนำไปใช้เพื่อผลประโยชน์ของคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ ความสมัครใจที่จะเสียภาษีย่อมจะมีน้อย

2. ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารงานและการใช้เงินของรัฐ ความสมัครใจในการเสียภาษีของประชาชนนั้น อาจพิจารณาได้จากประสิทธิภาพในการบริหารงาน และประสิทธิภาพในการใช้เงินของรัฐบาล ถ้าหากรัฐบาลบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเงินภาษีอากรทุกบาททุกสตางค์ได้ถูกนำไปใช้อย่างคุ้มค่าแล้ว ก็จะช่วยให้ความสมัครใจในการเสียภาษีของประชาชนมีมาก แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าหากรัฐบาลบริหารงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพและใช้เงินงบประมาณแผ่นดินแบบล้างผลาญแล้ว ความสมัครใจที่จะเสียภาษีของประชาชนก็จะน้อย

การควบคุมประสิทธิภาพในการบริหารงานและการใช้เงินของรัฐบาลนั้น อาจทำได้โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม และมีส่วนควบคุมการปฏิบัติงานของรัฐ โดยผ่านกลไกของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกกว่าตนเป็นเจ้าของประเทศ และจะต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อประเทศมากขึ้น ในเรื่องนี้ปรากฏว่าในประเทศที่มีการกระจายอำนาจทางการคลังให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นนั้น ความสำนึกถึงหน้าที่การเสียภาษีแก่ท้องถิ่นของประชาชนมักจะมีสูง ทั้งนี้เพราะว่าประชาชนผู้เสียภาษีนั้นได้มองเห็นถึงความสำคัญของภาษีที่ตนได้เสียให้แก่ท้องถิ่น

3. ขึ้นอยู่กับความเป็นธรรมในการเสียภาษี การที่จะทำให้ประชาชนผู้เสียภาษีแต่ละคนให้ความร่วมมือในการเสียภาษีให้แก่รัฐบาลนั้น ระบบของภาษีอากรที่จัดเก็บนั้นจะต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีทุกคนด้วย

ความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีนั้น จะต้องพิจารณาทั้งความเป็นธรรมในการเก็บภาษีแต่ละประเภท และความเป็นธรรมในการบริหารการจัดเก็บด้วย กล่าวคือ ภาษีที่เก็บนั้นควรจะต้องเก็บจากประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง มิใช่มุ่งที่จะเก็บจากผู้เสียภาษีกลุ่มใดโดยเฉพาะ นอกจากนี้ในการปฏิบัติการจัดเก็บภาษีแต่ละชนิดนั้น จะต้องเก็บจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีชนิดนั้นอย่างทั่วถึง

และอย่างเสมอภาค ในกรณีที่มีการจัดเก็บไม่ทั่วถึงหรือมีการเลือกปฏิบัตินั้น จะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในหมู่ผู้เสียภาษีชนิดนั้น ซึ่งจะเป็นเหตุผลสำคัญทำให้ประชาชนพยายามหลบเลี่ยงการเสียภาษี

4. ขึ้นอยู่กับการลงโทษของกฎหมายและการลงโทษของสังคม เนื่องจากภาษีเป็นสิ่ง ที่รัฐบาลบังคับการจ้ดเก็บเงินได้หรือผลประโยชน์ไปจากประชาชน ดังนั้น ประชาชนย่อมจะไม่อยากจะเสียผลประโยชน์ของตนแก่รัฐบาล นอกเสียจากว่าผู้เสียภาษีนั้น จะได้เห็นถึงความสำคัญของภาษี และรัฐบาลหรือสังคมมีการลงโทษผู้มีเจตนาหลบเลี่ยงภาษีอย่างรุนแรง การป้องกันการหลบเลี่ยง การเสียภาษีจะทำให้ผล เมื่อมีทั้งการลงโทษโดยกฎหมายและการลงโทษโดยสังคม ซึ่งพอจะพิจารณาได้โดยย่อดังนี้

4.1 การลงโทษโดยกฎหมาย ในกรณีที่ผู้เสียภาษีจงใจหนีภาษีอย่างผิดกฎหมาย (Tax Evasion) นั้น เมื่อจับได้จะต้องมีการลงโทษที่รุนแรง ทั้งนี้เพราะว่าผู้ที่เจตนาหนีภาษีดังกล่าวนั้น จะต้องตัดสินใจซึ่งน้ำหนักระหว่างผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการหนีภาษีกับโทษที่ตนจะได้รับเมื่อถูกจับได้ ถ้าหากผลประโยชน์จากการหนีภาษีมียากกว่าโทษที่จะต้องรับอย่างมากมายแล้ว การหนีภาษีของประชาชนก็จะมีมาก ในการหนีภาษีนั้น มักจะปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมักจะให้การร่วมมือกับผู้หนีภาษีด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหนีภาษียายใหญ่ๆ ดังนั้นกฎหมายจะต้องมีการลงโทษ เจ้าหน้าที่ของรัฐให้หนักยิ่งกว่าผู้หนีภาษี

4.2 การลงโทษของสังคม การป้องกันการหนีภาษีจะได้ผลมากยิ่งขึ้น ถ้าหากสังคมหรือประชาชนส่วนใหญ่รังเกียจผู้ที่หนีภาษี การลงโทษของสังคมนั้นจะเป็นมาตรการบังคับทางอ้อม ทำให้นักการเมืองหรือผู้ที่ป็นผู้นำของสังคมไม่พยายามหลบเลี่ยงภาษี เมื่อบุคคลซึ่งป็นผู้นำของสังคมและผู้ที่ถูกมกลไกอำนาจรัฐ ได้เสียภาษีอย่างครบถ้วนแล้วย่อมจะทำให้เขาเหล่านั้นสามารถจัดการกับผู้ที่หนีภาษีได้อย่างเต็มที่ และก็ไม่ต้องการให้ผู้อื่นหลบเลี่ยงภาษี

พจนา พิชิตปัจจา (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความพยายามในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มีความพยายามในการจัดเก็บระดับปกติ ซึ่งตรงกันข้ามกับการจัดเก็บภาษีที่ ท้องถิ่นจัดเก็บเอง (ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย) ที่มีความพยายามใน การจัดเก็บต่ำกว่าปกติ (ภาษีป้าย) ยกเว้นความพยายามในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินที่มี ความพยายามในการจัดเก็บไม่คงที่ อาจกล่าวได้ว่าภาษีที่เก็บได้มีความสัมพันธ์ระหว่างอัตรา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หากเศรษฐกิจดีการจัดเก็บก็ทำได้ดี ปัจจัยที่มีอิทธิพลเนื่องจากการ จัดเก็บดังกล่าวข้างต้น ได้รับการต่อต้านจากผู้ประกอบการที่ต้องเสียภาษีสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางการบริหารจัดการเก็บ ประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์การจัดเก็บภาษี ความเชื่อในการจัดเก็บภาษี ปัญหาที่พบคือ การขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการเสียภาษี
2. ปัจจัยความพร้อมในการจัดเก็บภาษี ประเด็นปัญหาที่เป็นปัญหาคือ การกำหนดอัตราภาษีที่ยังไม่แน่นอนและเป็นการกำหนดโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพียงฝ่ายเดียว
3. ปัจจัยด้านความยืดหยุ่นในการจัดเก็บภาษีต่อการจัดเก็บภาษี เนื่องจากเป็นผลสืบเนื่องเกี่ยวกับฐานคะแนนเสียง จึงทำให้ผู้ผลิตต้องเสียภาษีในการขายเนื่องจากมีการแข่งขันสูง เกิดการแข่งขันกันมากขึ้น
4. ปัจจัยด้านกฎหมายเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากต่อการเสียภาษี เนื่องจากผู้ประกอบการมีการรวมตัวกันอย่างเป็นเอกภาพ เพื่อต่อรองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องอัตราในการจัดเก็บ

สรุป ปัญหาทัศนคติของสังคมหรือการลงโทษผู้หนีภาษีของสังคมนั้น เป็นหัวใจสำคัญที่จะกระตุ้นให้ประชาชนมีจิตสำนึกของการเสียภาษีมากขึ้น แต่อุปสรรคที่สำคัญที่สุดในเรื่องนี้ก็คือ ผู้ที่เป็นผู้นำของสังคมหรือผู้ที่กุมกลไกอำนาจรัฐส่วนใหญ่ไม่สามารถแสดงตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเสียภาษีแก่ประชาชนทั่วไปได้ ดังนั้นการขอร้องให้ประชาชนทุกคนเสียภาษีแก่รัฐย่อมจะทำไม่ค่อยได้ผล

แนวคิดเรื่องประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่

ความหมายประสิทธิภาพ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายคำว่า “ประสิทธิภาพ” ไว้ ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 31) ได้กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นวิธีการ (Mean) จัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดความสิ้นเปลืองน้อยที่สุดโดยสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายโดยใช้ทรัพยากรต่ำสุด กล่าวคือ เป็นการใช่เป้าหมาย (Goal) คือ ประสิทธิภาพหรือให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้สูงสุด อาจเรียกว่าทำสิ่งต่างๆ ให้ถูกต้อง (Doing Things Right) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2545 : 31)

ปอยสเตอร์ (Poister, 1978 : 114 อ้างถึงใน ปุรชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545 : 736) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพในสองลักษณะ คือ ลักษณะแรกประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี หมายถึง การสร้างผลผลิตหรือผลลัพธ์โดยใช้ความพยายามหรือค่าใช้จ่ายในอัตราต่ำสุด กล่าวอีกนัยหนึ่งประสิทธิภาพทางเทคโนโลยีเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิผลโดยจำกัดความพยายามด้านค่าใช้จ่าย ลักษณะที่สอง ประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายทั้งหมดกับผลประโยชน์

ทั้งหมดของโครงการ กล่าวโดยย่อก็คือ อัตราส่วนความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์หรือสิ่งส่งออกโครงการกับความพยายามหรือสิ่งป้อนเข้าสู่โครงการ โดยมุ่งที่การเพิ่มผลลัพธ์ในระดับสูงสุดต่อหนึ่งหน่วยของการลงทุน หรือโดยมุ่งที่การลดการลงทุนต่ำสุดต่อหน่วยของผลลัพธ์เช่นเดิม ประสิทธิภาพถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์การวิจัยประเมินผลก็ด้วยความมุ่งหวังที่จะลดความสูญเปล่าทางการบริหาร และนำทรัพยากรที่มีค่ามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด กล่าวได้ว่าประสิทธิภาพเกี่ยวกับการแสวงหารรควิธีที่ดีกว่าเพื่อดำเนินโครงการให้ได้ผลลัพธ์เช่นเดิม คำว่าดีกว่าในที่นี้หมายถึง ในแง่ของการประหยัดงบประมาณ เวลา บุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

แนวคิดเกณฑ์ประสิทธิภาพ คือ การประเมินประสิทธิภาพเป็นการเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้กับทรัพยากรที่ใช้ไปในการดำเนินงาน ทรัพยากรที่ใช้ นอกจากงบประมาณแล้ว ยังหมายรวมถึง ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรทางการจัดการและเวลาที่ใช้ไปในทางดำเนินงาน ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ประการ คือ

1. สัดส่วนผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรทางการเงินของโครงการเพื่อให้ได้ผลผลิตที่เหมาะสมและคุ้มค่ากับการลงทุน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการใช้จ่ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมประโยชน์ ลดค่าใช้จ่ายและประหยัดเงินลงทุนการผลิต

2. ผลผลิตต่อกำลังคน เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพการผลิตต่อบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่โครงการซึ่งนอกจากจะเป็นตัวชี้วัดถึงประสิทธิภาพการดำเนินการแล้ว ยังแสดงถึงสมรรถนะและศักยภาพของทรัพยากรบุคคลในการดำเนินโครงการและจะเป็นแนวทางในการปรับขนาดกำลังคนที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมและการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในระยะยาวอีกด้วย

3. ผลผลิตต่อหน่วยเวลา เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพการผลิตในช่วงเวลา

4. การประหยัดทรัพยากรการจัดการ เป็นตัวชี้วัดความสามารถของโครงการในการประหยัดทรัพยากรทางการบริหารจัดการ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546 : 57)

แนวคิดหลักการจัดเก็บภาษีที่ดีของ อัดัม สมิท และหลักการจัดเก็บภาษีในปัจจุบัน (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546 : 145 – 146)

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยรวมทั้งสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้สูงสุดภายใต้การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและสิ้นเปลืองน้อยที่สุด ตลอดจนการสร้าง ความพึงพอใจแก่ผู้เสียภาษีให้มีความเต็มใจในการชำระภาษีบำรุงท้องที่และความพึงพอใจขององค์กรในการปฏิบัติงานด้วย

ดังนั้น การศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในครั้งนี้ ได้พิจารณาจากหลักการหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพดังกล่าวข้างต้นกำหนด เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา

ด้านค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี

การบริหารงานการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้มีประสิทธิภาพนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายด้านบุคคล วัสดุ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการจัดเก็บภาษีจะต้องคุ้มค่าและประหยัดมากที่สุด ตามหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีซึ่งสอดคล้องตามแนวคิด สุภรัตน์ ควิวัฒน์กุล กล่าวคือ หลักประสิทธิภาพในการบริหารระบบภาษีอากรที่ดีต้องเป็นระบบที่สามารถจัดเก็บรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ควรเป็นระบบที่เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ (Collection Cost) น้อยที่สุด ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรนี้ นอกจากจะเกิดขึ้นกับรัฐบาลในรูปของเงินเดือน ค่าจ้างที่จ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษี ค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีแล้วยังมีค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกิดขึ้นกับผู้เสียภาษี เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาชำระภาษี

ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีที่กล่าวถึงนี้นับได้ว่า เป็นความสูญเปล่าทางเศรษฐกิจทั้งนี้ เพราะว่าการจัดเก็บภาษีเป็นเพียงการโอนทรัพยากรจากภาคเอกชนมาสู่ภาครัฐ โดยมีได้ก่อให้เกิดรายได้ หรือผลผลิตของประเทศแต่อย่างใด โดยทั่วไปการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทจะก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บที่แตกต่างกัน

จากหลักที่ดีทางภาษีอากรตามที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการนำหลักที่ดีทางภาษีอากรไปพิจารณากำหนดจัดเก็บภาษีต่างๆ จึงต้องคำนึงถึงนโยบายของรัฐบาลและคำนึงถึงสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและอื่นๆ ประกอบด้วย องค์ประกอบของระบบภาษีที่ดี คือ การมีการบริหารการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีนั้น จะขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชน และขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์สุจริต และประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรเป็นสำคัญด้วย

ปอยสเตอร์ (อ้างถึงใน ปุรชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545 : 736) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย กล่าวคือ ประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี หมายถึง การสร้างผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ โดยใช้ความพยายามหรือค่าใช้จ่ายในอัตราต่ำสุด หรือประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายทั้งหมดกับผลประโยชน์ทั้งหมดของโครงการ ในที่นี้หมายถึงในแง่ของการประหยัดงบประมาณ เวลา บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กล่าวถึงการลดค่าใช้จ่ายว่า สัดส่วนผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรทางการเงินของโครงการ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่

เหมาะสมและคุ้มค่ากับการลงทุน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการใช้จ่ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมประโยชน์ ลดค่าใช้จ่ายและประหยัดต้นทุนการผลิต (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546 : 57) กล่าวคือ การลดค่าใช้จ่ายและประหยัดต้นทุนก็จะทำให้หน่วยงานที่มีรายได้นำไปใช้ในการพัฒนามากขึ้น โดยไม่จำเป็นจะต้องไปเพิ่มอัตรากาฬ ซึ่งจะทำให้เป็นภาระให้แก่ผู้เสียภาษีมามากเกินไป

สรุป จากค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้างต้น จึงนำไปกำหนดเป็นข้อถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายตาม เรื่องที่ต้องการศึกษา

ด้านสถานที่ให้บริการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่

สถานที่หรือสภาพแวดล้อมในการให้บริการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้เสียภาษีได้รับความสะดวกและเจ้าหน้าที่ก็ปฏิบัติงานให้เสร็จสิ้นได้อย่างรวดเร็ว ถ้าหากมีสถานที่ทำงานหรือสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี ก็จะส่งผลให้องค์กรนั้น ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สำหรับในส่วนของประชาชนผู้อยู่ในข่ายเสียภาษีก็มีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่ดีซึ่งส่งผลให้มีความเต็มใจในการชำระภาษีมามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายให้ส่วนราชการต่างๆ ดำเนินกิจกรรม 5 ส กล่าวคือ เทคนิคหรือวิธีการ ปรับปรุงสถานที่ทำงาน หรือสภาพการทำงานให้เกิดความสะดวก ความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ความปลอดภัย และคุณภาพของงาน อันเป็นพื้นฐาน ในการเพิ่มผลผลิต โดยย่อมาจาก สะอาด สะดวก สะอาด สุขลักษณะ สร้างนิสัย นับเป็นกิจกรรม เพื่อให้สถานที่ทำงานหรือสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น ย่อมนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ดังนั้นองค์กรที่มีประสิทธิภาพหมายถึง หน่วยงานที่มีศักยภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด ในห้วงเวลาเท่าเดิมหรือใช้เวลาน้อยกว่า กล่าวคือประหยัดเงิน คน วัสดุ แต่สามารถเพิ่มผลผลิตได้มากกว่าเดิม โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับสถานที่ในการให้บริการจัดเก็บภาษี ดังนี้

1. แนวคิดกิจกรรม 5 ส เป็นหลักการในการจัดสถานที่ให้บริการจัดเก็บภาษี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในที่นี้จะนำมาใช้วัดกิจกรรม 3 ส แรกเท่านั้น คือ สถานที่และระบบงาน ดังนี้

1.1 สะอาด คือ การสำรวจและแยกให้ชัดเจนว่าสิ่งใดจำเป็นและสิ่งใดไม่จำเป็นในการใช้งาน

1.2 สะดวก คือ การจัดวางของที่จำเป็นในการทำงานให้เป็นระเบียบและง่ายหรือสะดวกในการนำไปใช้งาน

1.3 สะอาด คือ การดูแลรักษาความสะอาดสถานที่ให้สะอาดและพร้อมในการปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542 : 9)

2. แนวคิดหลักความสะดวกในการจัดเก็บภาษีของอาดัม สมิท

การจัดเก็บภาษีทุกชนิดควรจะต้องเก็บตามวันเวลา สถานที่เสียภาษีสะดวก และต้องอำนวยความสะดวกในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษีด้วย (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546 : 145)

ญาณิศา ปัญญาภาค (2546 : 4) ได้ใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาสถานที่ของฝ่ายจัดเก็บรายได้และให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานที่ของฝ่ายจัดเก็บรายได้ที่ให้ไว้ หมายถึง บริเวณที่ใช้ปฏิบัติงานของฝ่ายจัดเก็บรายได้ รวมทั้งหน้าเคาน์เตอร์และม้านั่งสำหรับผู้มาติดต่อในกองคลังอาคารสำนักงาน

ญาณิศา ปัญญาภาค (2546 : 35 – 36) ได้มีการประเมินระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ไว้เมื่อท่านมาใช้บริการท่านมีความรู้สึกพอใจเกี่ยวกับบรรยากาศภายในฝ่ายจัดเก็บรายได้และการจัดเก็บเอกสารของเจ้าหน้าที่เป็นระเบียบเรียบร้อยสะดวกในการค้นหาหรือดูสบายตา

สรุปจากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจึงนำไปกำหนดเป็นข้อคำถามความสะดวกของสถานที่ให้บริการชำระภาษี

ด้านระเบียบ/กฎหมายเกี่ยวกับภาษีบำรุงท้องที่

1. หลักการยอมรับกล่าวคือ ภาษีที่จะจัดเก็บจะต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีทุกคนที่ยังขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างการเสียภาษีและประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีได้รับจากรัฐบาลด้วย

2. หลักความแน่นอนคือ การบริหารจัดการภาษีที่มีประสิทธิภาพนั้นกฎหมายที่ใช้ในการจัดเก็บจะต้องมีความแน่นอนและชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน กล่าวคือ ภาษีทุกประเภทที่จะจัดเก็บนั้น จะต้องเป็นที่แจ้งชัดและมีความแน่นอนในเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี ตลอดจนวันเวลาและวิธีการที่จัดเก็บภาษีนั้น ความชัดเจนจะทำให้ผู้เสียภาษีมีความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่ตนจะต้องเสียและทำให้เจ้าหน้าที่บริหารงานจัดเก็บภาษีง่ายขึ้น (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546 : 145 – 146)

3. ตามหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีอากรที่ดี คือ หลักความเป็นธรรมทั้งในผู้เสียภาษีด้วยกันเองและระหว่างรัฐผู้จัดเก็บกับประชาชนผู้เสียภาษี

4. ปรัชญา อารีรักษ์ (2541 : 10) ได้กล่าวถึงความไม่เหมาะสมของกฎหมายภาษีกับสภาพทางเศรษฐกิจในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ไม่สามารถแก้ไขกฎหมายได้ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นต้นเหตุหนึ่งทำให้ผู้เสียภาษีพยายามหลบเลี่ยงภาษี

การบังคับใช้ระเบียบและกฎหมายเกี่ยวกับภาษีบำรุงท้องที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลกับประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ด้านต่างๆ เช่นกำหนดอัตราการจัดเก็บภาษี กำหนดเวลาชำระภาษี การเรียกให้ชำระเพิ่ม การลงโทษหรืออื่นๆ ถ้าหากมีระเบียบ กฎหมายที่ดีแล้วจะส่งผลให้สามารถจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ซึ่งในทางตรงกันข้ามถ้าหาก

ระเบียบ กฎหมายไม่เหมาะสมหรือล้าสมัย ก็จะทำให้เป็นอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีมีผลทำให้ล่าช้า เสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายต่างๆ เพิ่มขึ้นรวมทั้งจัดเก็บภาษีได้ไม่ครบ หรือทำให้ผู้เสียภาษีเกิดความไม่พึงพอใจ หรือไม่สามารถบังคับผู้ที่ค้างชำระภาษี

พิจารณาจากวิธีการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่

การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นขั้นตอนเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงาน การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวต้องเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการที่ดีแล้ว ก็จะส่งผลในด้านบวกต่อประสิทธิภาพจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ การที่จะมีระบบการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพได้ จะต้องมียุทธศาสตร์การจัดเก็บที่ดีเป็นแนวทางปฏิบัติงานการจัดเก็บภาษีประเภท นั้นด้วย ซึ่งจะกล่าวในเรื่องนี้มียุทธศาสตร์เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีที่ดีและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ตามหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีของ อาดัม สมิท ในปี ค.ศ.1776 ได้วางหลักเกณฑ์ ไว้สี่ประการ คือ

หลักความเป็นธรรม กล่าวคือ ประชาชนทุกคนในแต่ละประเทศจะต้องเสียสละ รายได้ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐเพราะแต่ละคนต่างได้รับประโยชน์ และการคุ้มครองจากรัฐ

หลักความแน่นอน กล่าวคือ ภาษีทุกประเภทที่จะจัดเก็บนั้นจะต้องเป็นที่แจ้งชัดและมีความแน่นอนในเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี ตลอดจนวันเวลาและวิธีการที่จัดเก็บภาษีนั้น ความชัดเจน จะทำให้ผู้เสียภาษีมีความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่ตนจะต้องเสียและทำให้เจ้าหน้าที่ การบริหารงานจัดเก็บภาษีง่ายขึ้น

หลักความสะดวกในการจัดเก็บภาษี กล่าวคือ การเก็บภาษีทุกชนิดควรจะต้องเก็บตาม วันเวลา สถานที่สะดวก และต้องอำนวยความสะดวกในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษีด้วย

หลักประหยัด กล่าวคือ ภาษีทุกชนิดที่จัดเก็บนั้นต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด แต่ทำให้รัฐบาลได้รับรายได้มากที่สุด (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546 : 145)

2. ตามแนวคิดหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีในปัจจุบัน (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546 : 145) ดังนี้

2.1 หลักความแน่นอนคือ ภาษีทุกประเภทที่จะจัดเก็บนั้นจะต้องเป็นที่แจ้งชัดและมีความแน่นอนในเรื่องฐานภาษีตลอดจนวันเวลาและวิธีการที่จัดเก็บภาษีนั้น

2.2 หลักประหยัด คือ ระบบการจัดเก็บภาษีที่ดี ต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด

2.3 หลักความเสมอภาคคือหัวใจของระบบภาษีที่ดี ต้องพิจารณาเกี่ยวกับภาษีที่จะจัดเก็บและการปฏิบัติการจัดเก็บ

2.4 หลักการยอมรับ กล่าวคือ ภาษีที่จะจัดเก็บจะต้องให้ความเป็นธรรมทุกคนก็ยังคงขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างการเสียภาษีและประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีได้รับจากรัฐบาลด้วย

2.5 หลักความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ คือต้องสามารถจัดเก็บอย่างได้ผลในทางปฏิบัติ

2.6 หลักการทำรายได้คือ เป็นภาษีที่มีฐานใหญ่ และฐานของภาษีขยายตัวได้รวดเร็วตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้รัฐเก็บภาษีได้มากโดยไม่ต้องเพิ่มอัตรากาษีนั้น

2.7 หลักความยืดหยุ่นภาษีที่ดี ความสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้ง่าย (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546 : 145-146)

3. ตามหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีที่ดี (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546 : 145)

3.1 หลักความเป็นธรรมทั้งในผู้เสียภาษีด้วยกันเองและระหว่างรัฐผู้จัดเก็บกับผู้เสียภาษี

3.2 หลักความแน่นอนภาษีที่เรียกเก็บจะต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับบุคคลผู้เสียภาษี ฐานภาษีที่จะนำมาคำนวณภาษี อัตรากาษีที่เกี่ยวข้อง กำหนดเวลาที่ต้องเสีย วิธีการชำระภาษี

3.3 หลักความเป็นกลางคือ ระบบภาษีที่มีโครงสร้างเป็นกลางในทางเศรษฐกิจมากที่สุด

3.4 หลักอำนาจรายได้คือควรเป็นภาษีที่สามารถทำรายได้ให้รัฐสูงสุด

3.5 หลักความยืดหยุ่นคือภาษีที่ดีควรปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้ง่าย

3.6 หลักประสิทธิภาพในการบริหารคือควรเป็นระบบที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

4. ตามหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีหลักความเสมอภาคหรือหลักความยุติธรรมในการเสียภาษี ระบบการเสียภาษีที่ดีต้องเป็นระบบที่มีความเป็นธรรมทั้งในระหว่างผู้เสียภาษีด้วยกันเองหรือระหว่างผู้จัดเก็บภาษีกับประชาชนผู้เสียภาษีทั้งหลาย หลักความเป็นธรรมนี้นับเป็นหัวใจของระบบภาษีอากรที่ดีแบ่งได้ 2 ประการ คือ

4.1 หลักผลประโยชน์ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546 : 145)

4.1.1 หลักประโยชน์ที่ได้รับ คือ ผู้ใดได้รับประโยชน์จากรัฐบาลมากต้องเสียภาษีมาก ผู้ใดได้รับประโยชน์จากรัฐน้อย ก็ต้องเสียภาษีน้อย ใครไม่ได้รับประโยชน์จากรัฐบาลก็ไม่ต้องเสีย

4.1.2 หลักความสามารถในการจ่าย คือ ผู้ใดมีรายได้มากต้องเสียภาษีมาก หรือผู้ใดมีรายได้ก็น้อยก็ต้องเสียภาษีน้อย

4.2 หลักความสามารถในการเสียภาษี อาจวัดจากทรัพย์สิน รายได้ หรือการใช้จ่ายของแต่ละบุคคลเป็นเกณฑ์กำหนดจำนวนที่ต้องเสียภาษี กล่าวคือ ผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีมากต้องเสียภาษีให้กับรัฐมาก ผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีน้อยก็เสียภาษีให้กับรัฐน้อยตามขนาดความสามารถในการเสียภาษีของตน การวัดการเสียสละความพึงพอใจในการเสียภาษีตามทฤษฎีของการเสียภาษีตามหลักความสามารถในการเสียภาษีนี้อาจแบ่งวิธีวัดเป็น 3 แบบคือ

4.2.1 หลักการเสียสละสมบูรณ์เท่ากันโดยสมบูรณ์ให้ผู้เสียภาษีทุกรายเสียสละความพึงพอใจเป็นจำนวนที่เท่า ๆ กัน ตามวิธีนี้ทุกคนจะเสียภาษีที่เท่ากันโดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและความพึงพอใจรวมของแต่ละคนมีจำนวนเท่าใด

4.2.2 หลักเสียสละเท่ากันตามสัดส่วน ผู้เสียภาษีทุกรายต้องเสียสละความพึงพอใจเมื่อเทียบกับความพึงพอใจรวมของแต่ละคนเป็นสัดส่วนที่เท่ากัน

4.2.3 หลักการเสียสละส่วนเพิ่มที่เท่ากัน ผู้เสียภาษีทุกรายจะต้องเสียภาษีโดยทำให้ได้ความไม่พึงพอใจหน่วยสุดท้ายที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนที่เท่ากัน (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546 : 149)

5. นอกจากหลักการดังกล่าวข้างต้นยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานการจัดเก็บภาษี ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546 : 145) ดังนี้

5.1 รายได้จากภาษีอากร

5.2 ความร่วมมือของประชาชนในการเสียภาษี กล่าวคือประชาชนที่มีหน้าที่เสียภาษีให้ภาครัฐจะยอมเสียภาษีให้ภาครัฐด้วยดีโดยไม่หลบเลี่ยงหรือหนีภาษี จะทำให้รัฐบาลเก็บภาษีได้มากและเสียค่าใช้จ่ายน้อย

5.3 ความซื่อสัตย์สุจริตและประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาษีอากรเป็นสำคัญ

5.4 อัตรากำลังคน เครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์ ผู้ปฏิบัติงาน กฎหมาย/ระเบียบ/หนังสือสั่งการ ที่ต้องถือปฏิบัติ

ปรัชญา อารีรักษ์ (ปรัชญา อารีรักษ์, 2541 : 10) กล่าวว่าไว้ว่าการขาดข้อมูลในการบริหารการจัดเก็บภาษีหรือข้อมูลภาษีไม่ครบถ้วน ทำให้เกิดมีช่องว่างเป็นเหตุให้มีข้อมูลที่นำมาใช้ในการจัดเก็บภาษีได้ไม่ครบถ้วนและทำให้มีการปฏิบัติต่อผู้เสียภาษีไม่เสมอภาค

สรุปในการบริหารงานการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพจะต้องปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีที่ดี รวมทั้งต้องคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี ดังนี้ หลักความเป็นธรรม หลักความแน่นอน หลักความเสมอภาค หลักการประหยัดค่าใช้จ่าย หลักการทำรายได้ หลักความยืดหยุ่น หลักการยอมรับ และหลักความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ซึ่งหากหน่วยงานได้ดำเนินการตามหลักการเหล่านี้ก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเก็บภาษี รวมทั้งยังส่งผลให้เกิดความพึงพอใจกับประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีอีกด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลและอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บรายได้

องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ซึ่งได้บัญญัติให้สภาตำบลที่มีรายได้เฉลี่ย 3 ปีย้อนหลังเกิน 150,000 บาท ให้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหาร พนักงานส่วนตำบลเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นประจำองค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งเป็น 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 – ชั้นที่ 5 รวมทั้งสิ้นจำนวน 6,747 แห่ง โดยได้มีการยกฐานะดังนี้

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 3 เดือนมีนาคม พ.ศ.2538 จำนวน 617 แห่ง

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 30 เดือนมีนาคม พ.ศ.2539 จำนวน 2,143 แห่ง

ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 23 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2540 จำนวน 3,637 แห่ง

ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 14 เดือนธันวาคม พ.ศ.2542 จำนวน 350 แห่ง

ต่อมาในวันที่ 16 พฤษภาคม 2543 ได้มีการยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ากับเทศบาล (กรมการปกครอง, 2544 : 1-2) และต่อมาได้มีการยุบรวมอีก ในปัจจุบันมีองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6,725 แห่ง รวมทั้งได้มีการปรับโครงสร้างเพื่อให้เหมาะสมกับภารกิจที่จะได้รับการถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โครงสร้างคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนทั้งตำบล และรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน มาจากการแต่งตั้งของนายกององค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

2. มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

2.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัด

มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- 2.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
 - 2.4 ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย
 - 2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
 - 2.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 - 2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความเหมาะสมและสมควร
3. ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้
- 3.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
 - 3.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 - 3.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
 - 3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
 - 3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
 - 3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครัวเรือน
 - 3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
 - 3.8 การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
 - 3.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
 - 3.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
 - 3.12 การท่องเที่ยว
 - 3.13 การผังเมือง
4. องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งเป็น 3 ขนาด ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่
2. องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง
3. องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย

1. ประธานสภาฯ
2. รองประธานสภาฯ
3. เลขานุการสภาฯ

4. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละสองคน กรณีที่มีเพียงหนึ่งหมู่บ้านมีสมาชิกจำนวนหกคน ในกรณีมีเพียงสองหมู่บ้านให้มีสมาชิกหมู่บ้านละสามคน (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546, 2546 : 1 – 13)

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย

1. นายองค์การบริหารส่วนตำบล
2. รองนายองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน

อำนาจหน้าที่ นายองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

1. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

2. สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายก

องค์การบริหารส่วนตำบล

4. วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

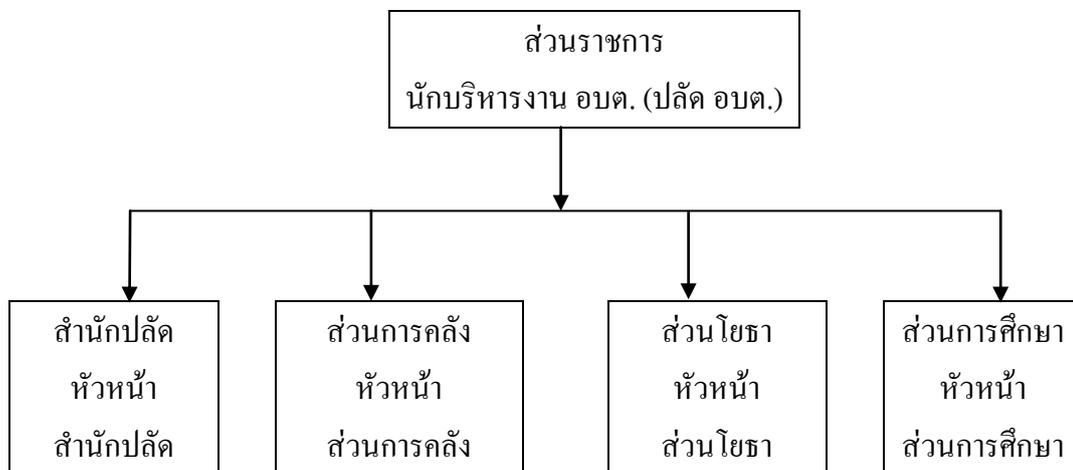
5. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่นๆ

(พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546, 2546 : 1 – 13)

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อาศัยอำนาจตามกฎหมาย ระเบียบ หนังสือกระทรวงมหาดไทย แผนพัฒนา ข้อบัญญัติ เป็นเครื่องมือในการบริหารราชการ พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างมีหน้าที่น่านโยบายไปปฏิบัติ ตาการกิจ กิจกรรม แผนงาน โครงการที่กำหนดไว้ ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แผนผังโครงสร้างส่วนราชการ

อำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บรายได้

บุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

1. นายองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ (คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน, 2544 : 45) มีดังนี้

- 1.1 ควบคุมดูแลให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งกระทรวงมหาดไทย
- 1.2 พิจารณามอบหมายให้ผู้หนึ่งผู้ใดรับผิดชอบเข้าร่วมเป็นกรรมการพิจารณา ตีราคากลางที่ดิน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการตีราคากลาง
- 1.3 พิจารณาประมาณการรายรับและขออนุมัติสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 1.4 แต่งตั้งพนักงานประเมินภาษีบำรุงท้องที่และเจ้าพนักงานสำรวจจำนวนเนื้อที่ ลักษณะการทำประโยชน์
- 1.5 พิจารณานำเสนออุทธรณ์ภาษีบำรุงท้องที่ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อการพิจารณา วินิจฉัยอุทธรณ์
- 1.6 มีหน้าที่ร่วมกับคณะผู้บริหารจัดให้มีแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน
- 1.7 อำนวยความสะดวกและให้บริการชำระภาษีด้วยความเต็มใจและรวดเร็ว พร้อมทั้งหาวิธีจูงใจให้ผู้เสียภาษีมาเสียภาษี
- 1.8 เรียกเจ้าของที่ดินที่ค้างชำระมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารมาตรวจสอบ และ อาจยึดหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ที่ค้างชำระภาษีเพื่อนำเงินมาชำระภาษี โดยต้องได้รับ อนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด

1.9 ควบคุมการติดตามเร่งรัดภาษีการชำระหนี้และเสนอรายงานประเมินจัดเก็บรายได้ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่รับผิดชอบต้องดำเนินการเกี่ยวกับมาตรการจัดเก็บรายได้ภาษีบำรุงท้องที่ (คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน, 2544 : 49-50) ดังนี้

2.1 คิดประกาศราคากลางที่ดินที่ได้รับจากผู้ว่าราชการจังหวัด ณ สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 พิจารณาประมาณการรายรับจากการประเมินจำนวนภาษีคาดว่าจะได้รับจากผู้ที่อยู่ในข่ายเสียภาษีและนำเสนอนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

2.3 ประกาศแจ้งให้เจ้าของที่ดินทราบเพื่อมายื่นแบบแสดงรายการที่ดินกรณีเจ้าของที่ดินอาศัยอยู่นอกเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลให้ส่งหนังสือแจ้งให้เจ้าของที่ดินทราบ

2.4 ประเมินภาษีให้ถูกต้องและเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ โดยใช้ราคากลางที่ดินที่เป็นปัจจุบันและลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นตัวกำหนดอัตราภาษีมาคำนวณกับเนื้อที่เป็นภาษีบำรุงท้องที่ที่ต้องชำระ ในกรณีที่เจ้าของที่ดินอยู่นอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลให้ส่งหนังสือแจ้งให้เจ้าของที่ดินทราบ

2.5 รับคำอุทธรณ์จากเจ้าของที่ดินและเสนอนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อพิจารณานำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดและดำเนินการจัดเก็บภาษีจากผู้อุทธรณ์ตามคำวินิจฉัย เว้นแต่ผู้อุทธรณ์ฟ้องคดีต่อศาล

2.6 อำนวยความสะดวกและให้บริการการชำระภาษีด้วยความเต็มใจและรวดเร็ว พร้อมทั้งหาวิธีเพื่อจูงใจให้ผู้เสียภาษีมาเสียภาษี

2.7 ออกหนังสือเตือนแจ้งไปยังผู้ค้างชำระภาษี และอาจให้ฝ่ายปกครองหรือสมาชิก อบต. เร่งรัดหนี้ให้ และเรียกเงินเพิ่มจากผู้ไม่มาชำระภาษีภายในกำหนด หรือผู้มีเจตนายื่นแบบไม่ถูกต้อง ทำให้เสียภาษีน้อยกว่าความเป็นจริงตามหลักเกณฑ์การเรียกเงินเพิ่มที่กำหนดใน พ.ร.บ. ภาษีบำรุงท้องที่

2.8 ควบคุมดูแล ติดตามการเร่งรัดชำระหนี้และติดตามประเมินผลและจัดทำรายงานการจัดเก็บรายได้โดยนำรายได้ที่จัดเก็บได้จริงเปรียบเทียบกับประมาณการรายรับ กรณีจัดเก็บรายได้ต่างไปจากที่ประมาณการไว้จนผิดสังเกตให้หาสาเหตุและแนวทางแก้ไขรวมทั้งจัดให้มีรายงานประเมินผลการจัดเก็บรายได้ และนำเสนอสภาโดยผ่านนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

3. หัวหน้าส่วนการคลังมีหน้าที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับมาตรการจัดเก็บรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ (คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน, 2544 : 54) ดังนี้

3.1 จัดทำประมาณการรายรับจากการประเมินจำนวนเงินภาษีที่คาดว่าจะได้รับจากผู้ที่อยู่ในข่ายการจัดเก็บภาษีเสนอต่อปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 จัดเตรียมแบบพิมพ์ต่างๆ และใบเสร็จรับเงินให้พร้อมและเพียงพอ

3.3 รับแบบแสดงรายการที่ดินจากผู้ที่มีหน้าที่ชำระภาษีหรือเจ้าพนักงานสำรวจ ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและลงทะเบียนรับแบบแล้วเสนอต่อพนักงานประเมินภาษีบำรุงท้องที่

3.4 ปรับปรุงทะเบียนทรัพย์สิน โดยตรวจสอบกับแบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับที่ดิน และอำนวยความสะดวกและให้บริการชำระภาษีด้วยความเต็มใจและรวดเร็ว พร้อมทั้งหาวิธีเพื่อจูงใจให้ผู้เสียภาษีมาชำระภาษี

3.5 จัดทำทะเบียนการเบิกใช้แบบพิมพ์ และใบเสร็จรับเงินตามลำดับเล่มที่และเลขที่ นำข้อมูลในแบบแสดงรายการที่ดิน มาลงในทะเบียนที่ดินและใบเสร็จรับเงินภาษีบำรุงท้องที่สรุปผู้ไม่มาชำระภาษีเสนอต่อปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ส่งหนังสือเตือนให้มาชำระภาษี

4. หัวหน้าส่วนโยธา มีหน้าที่รับผิดชอบต้องดำเนินการเกี่ยวกับมาตรการจัดเก็บรายได้ภาษีบำรุงท้องที่ (คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน, 2544 : 59) ดังนี้ ให้สำรวจตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขข้อมูลการเปลี่ยนแปลงเจ้าของที่ดิน จำนวนเนื้อที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินในแบบสำรวจข้อมูลที่ดิน (ผ.ท.1) ให้เป็นปัจจุบัน โดยประสานกับสำนักงานที่ดินจังหวัด และนำเสนอให้ส่วนการคลังปรับปรุงทะเบียน รวมทั้งอำนวยความสะดวกและให้บริการชำระภาษีด้วยความเต็มใจ

5. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่สำรวจที่ดินที่อยู่ในเขตต้องชำระภาษีบำรุงท้องที่และมีหน้าที่จัดเก็บเงินภาษีบำรุงท้องที่ในเขตที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นการเก็บเงินภาษีนอกสถานที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลตามอัตราที่เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดให้ โดยจะได้รับค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีร้อยละห้าของเงินภาษีที่จัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีที่มาของรายได้ดังต่อไปนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเอง
2. รัฐจัดเก็บและจัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย
3. รัฐอุดหนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้จำแนกได้ดังต่อไปนี้

1. ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียม รวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ทั้งนี้ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใด เมื่อได้จัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้ว ให้ เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่และภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามวรรคหนึ่ง ให้ นายองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจหน้าที่ของ

นายกเทศมนตรีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่และกฎหมายภาษีโรงเรือนและที่ดิน เว้นแต่จะมีกฎหมายไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมอบอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวให้กับหน่วยงานอื่นของรัฐดำเนินการแทนได้และให้หักค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในมาตรา 81

2. ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนที่จัดเก็บได้ในจังหวัดใดให้จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยภาษานั้น

3. องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบัญญัติต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละสิบของภาษีอากรและค่าธรรมเนียมประเภทใดประเภทหนึ่งหรือทุกประเภท ดังต่อไปนี้

3.1 ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลกฎหมายรัษฎากรซึ่งสถานที่ประกอบการตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุราซึ่งร้านสุราตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

3.3 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันซึ่งสถานที่เล่นการพนันอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

4. รายได้จากค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลเงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตรากฎหมายว่าด้วยป่าไม้และค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดินที่เก็บในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

5. ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยภาษานั้นแล้วให้จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

6. เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติในองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้แบ่งแก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามหลักเกณฑ์และว่าด้วยวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

7. องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบัญญัติต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยให้กำหนดเป็นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากอัตราที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากรดังต่อไปนี้

7.1 ในกรณีที่ประมวลรัษฎากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเก็บในอัตราร้อยศูนย์ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บร้อยละศูนย์

7.2 ในกรณีที่ประมวลรัษฎากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราอื่น ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บหนึ่งในเก้าของอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากร ภาษีมูลค่าเพิ่มที่เก็บเพิ่มขึ้นตามมาตรานี้ ให้ถือเป็นภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร

8. องค์การบริหารส่วนตำบลจะมอบให้กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งมีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียม เรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ ให้กระทรวง ทบวง กรมนั้นส่งมอบให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล

9. องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้ดังต่อไปนี้

9.1 รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

9.2 รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล

9.3 รายได้เกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

9.4 ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่กฎหมายกำหนด

9.5 เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้

9.6 รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานอื่นจัดสรรให้

9.7 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

9.8 รายได้อื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

10. องค์การบริหารส่วนตำบลอาจกู้เงินจาก กระทรวง ทบวง กรมหรือนิติบุคคลต่างๆ ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากองค์การบริหารส่วนตำบล

11. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2544 : 25-27)

สรุป องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย อีกทั้งยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บรายได้ เพื่อนำรายได้ที่จัดเก็บมาบริหารจัดการพัฒนาตำบลให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าผลงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่มีความสำคัญหรือเรื่องที่ใกล้เคียงเพื่อประกอบการวิเคราะห์ หรือสรุปประเด็นศึกษาดังนี้

สรายุทธ เสงี่ยม (ม.ป.ป.) ได้ศึกษาการบริหารงานคลังของเทศบาลในจังหวัดลพบุรี ระหว่างปี พ.ศ.2532 – 2541 ปัญหาและอุปสรรคในด้านการบริหารการจัดเก็บภาษี

1. ปัญหาเกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ รายได้ของประชาชนมีแนวโน้มลดลง ทำให้เกิดปัญหาแหล่งที่มาของรายได้ และประชาชนจำนวนมากยังขาดความรับผิดชอบในการเสียภาษี ทำให้ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีก่อนข้างน้อยตามไปด้วย

2. ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลยังมีปัญหาในด้านประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี หน่วยงานที่จัดเก็บรายได้ยังมีอัตราค่าจ้างไม่เพียงพอ ทำให้การจัดเก็บรายได้ไม่ครบถ้วน ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการการจัดเก็บภาษี ทำให้ไม่มีความเต็มใจที่จะเสียภาษีและที่สำคัญคือ การบริหารการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่มีระบบบริหารการเงินที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544 : 114-118) ศึกษาเรื่องโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการเงินการคลังท้องถิ่น พบว่า การประมาณการภาระค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับการจัดบริการขั้นพื้นฐานของชุมชนใดควรเท่ากับต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหน่วยภาระงานหรือหน่วยผลงานของการบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ คูณด้วยจำนวนหน่วยผลงานหรือหน่วยภาระของบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต้องผลิตขึ้นเพื่อให้บริการแก่ชุมชนนั้น โดยอาจจะให้มีการปรับค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมตามสมควร ค่าใช้จ่ายด้านบริการจัดการของท้องถิ่นในเขตชนบท เฉลี่ยประมาณ 200 บาท ความแตกต่างของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวประชากร น่าจะมาจากปัจจัยหลัก 2 ด้าน (1) ลักษณะโครงสร้างของท้องถิ่นมีโครงสร้างองค์กรขนาดใหญ่กว่า และมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการให้บริการมากกว่าจึงมีค่าใช้จ่ายมากกว่า (2) ขนาดชุมชน (จำนวนประชากรในท้องถิ่น) ท้องถิ่นขนาดเล็กหรือมีประชากรน้อยกว่าย่อมค่าใช้จ่ายต่อหัวประชากรสูงกว่าท้องถิ่นขนาดใหญ่ นอกจากนั้นมักปรากฏว่าท้องถิ่นที่มีรายได้ต่อหัวสูงจะผลักดันให้ค่าใช้จ่ายด้านการบริหารจัดการต่อหัวประชากรรวมทั้งค่าใช้จ่ายต่อหัวด้านอื่นสูงตามไปด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายด้านการบริหารจัดการเฉลี่ยต่อหน่วยที่เพิ่มขึ้นนั้น มิได้มีรายจ่ายที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการที่แท้จริงแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจค่าใช้จ่ายด้านการบริการของท้องถิ่นที่ได้ศึกษาในครั้งนี้ น่าจะไม่สามารถนำไปประมาณการรายจ่ายของท้องถิ่นในอนาคตได้ เนื่องจากท้องถิ่นต่างๆ จะมีภารกิจด้านการจัดบริการเพิ่มขึ้นมากหลายเท่าตัว ดังนั้นรายจ่ายด้าน การบริหารจัดการเฉลี่ยต่อหัวประชากรจึงควรจะเพิ่มขึ้นตามสัดส่วนของภารกิจที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องทำการประเมินรายจ่ายด้านการบริหารจัดการเสียใหม่ โดยกำหนดให้รายจ่ายด้านการบริหารจัดการของท้องถิ่นเท่ากับร้อยละห้าของผลรวมของรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง และรายจ่ายรวมของท้องถิ่นนั้นๆ ตามสูตรการประมาณการดังนี้

รายจ่ายด้านการบริหาร = $0.5 \times (\text{รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง} + \text{รายจ่ายเพื่อการจัดบริการพื้นฐานของท้องถิ่น})$

การกำหนดเช่นนี้มาจากข้อสันนิษฐานที่รายจ่ายด้านการบริการของท้องถิ่นน่าจะแปรผันตามภารกิจด้านบริการรายได้และรายจ่ายสัดส่วนที่เท่าๆ กัน สำหรับตัวเลขร้อยละห้า นั้น เป็นการกำหนดตามเกณฑ์ที่ควรจะเป็นที่ว่ารายจ่ายด้านบริการ น่าจะอยู่ที่ร้อยละสิบของรายจ่ายตามภารกิจหลักขององค์กรทั่วไป

สุปรียา ชลวีระวงศ์ (2544 : 160 – 161) ศึกษาด้านผลกระทบของการจัดเก็บรายได้บุคคลธรรมดาของไทย จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยยังคงมีรูปแบบถดถอยอยู่ ถึงแม้ว่าการจัดเก็บในส่วนภูมิภาคจะมีลักษณะก้าวหน้า เมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบการจัดเก็บกรุงเทพฯ และปริมณฑลกลับปรากฏว่า การจัดเก็บในกรุงเทพฯ และปริมณฑลลักษณะถดถอย จึงอาจกล่าวได้ว่า ภาษีได้โครงสร้างภาษีเดียวกัน รูปแบบการจัดเก็บกับแตกต่างกัน สำหรับภูมิภาคที่แตกต่างกันซึ่งสาเหตุน่าจะมาจากโครงสร้างแหล่งที่มาของรายได้ที่แตกต่างกัน กล่าวคือในกรุงเทพฯ และปริมณฑลแหล่งที่มาสำคัญของรายได้ของครัวเรือนได้แก่ เงินเดือนและค่าจ้าง ส่วนในภูมิภาค แหล่งที่มาของรายได้จะเฉลี่ยกันไประหว่างรายได้ในรูปเงินเดือนและค่าจ้าง กำไรจากการประกอบธุรกิจ การค้า รายได้จากการเกษตรโดยมีสัดส่วนลดหลั่นกันไป แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างการจัดเก็บภาษีของไทยขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างประเภทรายได้เป็นอย่างมาก ซึ่งความแตกต่างระหว่างของรายได้นี้เองที่จะส่งผลให้ภาระภาษีแตกต่างกันไป ตามกลุ่มครัวเรือนในระดับรายได้ต่างๆ เนื่องลักษณะการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย เมื่อประเภทรายได้แตกต่างกัน สิ่งที่จะแตกต่างกันคือค่าใช้จ่ายที่ได้รับอนุญาตให้หักออกจากเงินได้พึงประเมิน แสดงว่าการอนุญาตให้หักค่าใช้จ่ายดังกล่าว อาจเป็นที่มาของภาระภาษีที่แตกต่างกันระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้เท่ากัน แต่มีเงินได้พึงประเมินต่างกันและเมื่อพิจารณาเฉพาะรูปแบบการจัดเก็บในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งมียอดจัดเก็บสูงกว่าในส่วนภูมิภาค ที่เหลือรวมกันก็พบว่า รายได้ระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป รูปแบบการจัดเก็บก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน นั่นคือ เมื่อระบบเศรษฐกิจเติบโต ระบบภาษีมีรูปแบบถดถอย แต่เมื่อระบบเศรษฐกิจตกต่ำระบบภาษีกับมีรูปแบบก้าวหน้า แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การจัดเก็บเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยส่วนใหญ่จะเป็นการจัดเก็บจากรายได้ผู้มีเงินเดือนและค่าจ้าง ซึ่งเป็นแหล่งที่มาสำคัญของรายได้ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล เนื่องจากระบบเศรษฐกิจเติบโตการจัดเก็บภาษีทำได้เต็มที่เต็มหน่วย ในขณะที่การจัดเก็บภาษีจากกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้จากแหล่งอื่นๆ ยังทำได้ไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้จากการประกอบธุรกิจส่วนตัว อาชีพอิสระ ซึ่งมักจะครัวเรือนที่มีรายได้มาก ส่งผลให้ภาระภาษีส่วนใหญ่ตกกับผู้มีเงินเดือนและค่าจ้าง ซึ่งมักจะเป็นผู้มีรายได้และปานกลางเป็นส่วนมาก ทำให้การจัดเก็บ

ภาษีมียุทธศาสตร์ถดถอยและรูปแบบการกระจาย ภาระภาษีก็นับเป็นแบบถดถอยเช่นกัน ซึ่งไม่เป็นการลดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ลงแต่อย่างใด สถานการณ์ตรงกันข้ามเมื่อระบบเศรษฐกิจมาเป็นแบบถดถอยในปี พ.ศ.2541 นั่นคือ เมื่อระบบเศรษฐกิจตกต่ำ คริวเรือนที่อยู่ในฐานะเป็นผู้มีเงินเดือนและค่าจ้างประสบปัญหาการว่างงานย่อมส่งผลถึงการจืดเก็บภาษีเงินรายได้จากกลุ่มคริวเรือนที่มีรายได้ต่ำ และปานกลางส่วนใหญ่ นั่นคือยอดการจืดเก็บภาษีน่าจะลดน้อยลง ในขณะที่กลุ่มคริวเรือนที่มีรายได้สูงน่าจะได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจบ้าง แต่ไม่มากเท่ากับกลุ่มรายได้ต่ำ ดังนั้น รูปแบบการจืดเก็บจึงกลายเป็นแบบก้าวหน้าในที่สุด

ญานิศา ปัญญาภาค (2546 : 49–52) ได้ศึกษาการประเมินการบริหารการจืดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ศึกษากรณีเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. ด้านสถานที่
2. ด้านวิธีการจืดเก็บ
3. ด้านเจ้าหน้าที่จืดเก็บรายได้
4. ด้านระเบียบและกฎหมาย

โดยรวมเป็นรายได้อยู่ในระดับมาก

จิรวดี โยธรมย์ และพีร โมรารัตน์ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ระบบการจืดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ การศึกษาระบบจืดเก็บภาษีบำรุงท้องที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการจืดเก็บข้อมูลและกระบวนการจืดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ โดยใช้การสอบถามหาข้อมูลจากเจ้าพนักงาน ในเทศบาลถึงขั้นตอนกระบวนการทำงานและวิธีการจืดเก็บข้อมูลภาษี ผลการศึกษาพบว่า การจืดเก็บภาษีจะเป็นหน้าที่ของเทศบาล ซึ่งกำหนดให้ฝ่ายคลังเป็นฝ่ายดำเนินการ โดยทางฝ่ายคลังจะมีการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินมาใช้ในการจืดเก็บภาษี วิธีการทำงานจะเน้นการจืดเก็บข้อมูลด้วยมือ ข้อมูลที่ได้ส่วนใหญ่จะถูกจืดเก็บในรูปแบบของเอกสาร ทำให้เกิดปัญหา เช่น การจืดเก็บข้อมูลไม่ครบถ้วน ข้อมูลมีความซับซ้อนกัน ยากต่อการค้นหาและตรวจสอบ การปรับปรุงข้อมูลเกิดขึ้นน้อยครั้ง ทำให้ข้อมูลที่มีไม่ทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานจึงมีความจำเป็นมาก โดยอาจจะมีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้งานในระบบการจืดเก็บข้อมูลภาษี เพื่อเพิ่มความสะดวกในการใช้ข้อมูลและการบริการ และทำให้การปรับปรุงข้อมูลเป็นปัจจุบัน

นารี นันตติกุล (2545) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการเก็บภาษี โดยศึกษาเฉพาะมิติด้านความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบการให้บริการด้านภาษีของเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ระบบการบริการจืดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลท่าข้าม เป็นการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีนัยสำคัญได้จากการที่ประชาชนมีความพึงพอใจต่อระบบการจืดเก็บภาษี สาเหตุที่ทำให้ประชาชนพึงพอใจนั้นมาจาก

1. การปฏิบัติตัวในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่ให้คำแนะนำและให้บริการอย่างเท่าเทียมเสมอภาคและเป็นกันเอง
2. การมีขั้นตอนการให้บริการที่รวดเร็วชัดเจน
3. การมีสถานที่ภายในสำนักงานที่เพียงพอต่อผู้มารับบริการ มีการจัดน้ำดื่มและมีความสะอาดสวยงาม

สุระชัย ศิลาศรี (2547) ได้ศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีรายได้ของเทศบาลที่เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาล : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า

1. พนักงานเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี สถานภาพสมรสเป็นพนักงานเทศบาล อายุราชการต่ำกว่า 10 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการจัดเก็บภาษีรายได้ต่ำกว่า 5 ปี เคยได้รับการฝึกอบรม 1-2 ครั้ง
2. พนักงานเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีรายได้ในระดับปานกลาง
3. ปัจจัยแวดล้อม พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในด้านการกำกับดูแลจากผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา รองลงมาคือ ความพร้อมด้านสถานที่วัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมด้านบุคลากร และต่ำที่สุดคือ ความร่วมมือของประชาชน
4. ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ในภาพรวมค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การตรวจสอบติดตาม รองลงมาคือการจัดเก็บได้ตามกำหนดเวลา ความคุ้นเคยของค่าใช้จ่าย และต่ำที่สุดคือ ความถูกต้องครบถ้วน ค่าเฉลี่ย 2.54
5. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีรายได้ คือ ความรู้ความเข้าใจในระเบียบกฎหมาย

6. ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีรายได้ คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ตำแหน่ง อายุราชการ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์ในการจัดเก็บภาษี การกำกับดูแลจากผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา ความพร้อมในด้านสถานที่วัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมด้านบุคลากร ความร่วมมือของประชาชน

บังอร โถทอง (2548) ได้ศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านอินเทอร์เน็ตในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า

1. ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านระบบอินเทอร์เน็ตในจังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีที่มีความสัมพันธ์กับความ คิดเห็นเกี่ยวกับการยื่นแบบเสียภาษีผ่านอินเทอร์เน็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ สถานภาพสมรสและอาชีพ ส่วนปัจจัยอื่นอีก 4 ปัจจัย คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและ รายได้ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการยื่นแบบเสียภาษีผ่านอินเทอร์เน็ต

3. ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความพึงพอใจ ต่อการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีผ่านอินเทอร์เน็ตในระดับปานกลาง

4. ปัญหาและอุปสรรคสำคัญต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการจัดเก็บภาษีเงินได้ฯ ผ่านระบบ อินเทอร์เน็ต ได้แก่ ปัญหาในเรื่องการขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ผู้เสียภาษีขาด ความรู้ความเข้าใจในวิธีการและขั้นตอนการยื่นแบบเสียภาษีเงินได้ฯ ทางอินเทอร์เน็ต ระบบอินเทอร์เน็ต และ โปรแกรมการใช้งานขัดข้องเกิดความล่าช้า ข้อกฎหมาย ระเบียบคำสั่งของกรมสรรพากร มีความซับซ้อนทำความเข้าใจได้ยาก การคืนเงินภาษีมีความล่าช้า เนื่องจากเอกสารหลักฐานของผู้เสียภาษี มิไม่ครบ อุปกรณ์มีจำนวนไม่เพียงพอสำหรับผู้ที่ยื่นแบบเสียภาษีผ่านอินเทอร์เน็ต ณ จุดบริการ ของสรรพากร

ศิริพร เสนพันธ์ (2548) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มและเสถียรภาพ ทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม พบว่า สัดส่วนผลการจัดเก็บของหน่วยงานจัดเก็บในเขตกรุงเทพฯ สูงกว่าหน่วยงานจัดเก็บในเขตภูมิภาค และผลการจัดเก็บทั้งประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ

ผลการศึกษาความไหวตัวของภาษีมูลค่าเพิ่ม พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไหวตัวของ ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่ามากกว่า 1 ทุกหน่วยงานจัดเก็บ แสดงว่า ผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มทุกหน่วยงานที่จัดเก็บ มีความสามารถในการทำรายได้ให้แก่รัฐบาลได้ดี โดยเฉพาะภาค 9

ผลการศึกษาความยืดหยุ่นของภาษีมูลค่าเพิ่ม พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นของ ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่ามากกว่า 1 ทุกหน่วยงานจัดเก็บ แสดงว่าผล การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มทุกหน่วยงานจัดเก็บ ช่วยรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้ดี โดยเฉพาะภาค 9

ปีทมาวดี รักษาแก้ว (2549) ได้ศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของ ประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ค่าดัชนีวัดประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.89 กล่าวคือ โดยเฉลี่ยแล้วรัฐมีความสามารถในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มน้อยกว่า รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ประมาณจากรางปัจจัยการผลิตและผลผลิต ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วรัฐสามารถ จัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้น้อยกว่าประมาณ 157,638.27 ล้านบาท หรือร้อยละ 9.79 แสดงว่า ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของรัฐยังคงอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่ายังมี

ฐานภาษีมูลค่าเพิ่มบางส่วนหรือผู้ประกอบการบางกลุ่มยังไม่เสียภาษี นั่นคือ อยู่นอกฐานภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือหลบเลี่ยงไม่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือเสียภาษีไม่ถูกต้อง

ภารุจิร กำแหง (2550) ได้ศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพิษณุโลก ส่วนมากมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 93.3 ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด และองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพิษณุโลก ประมาณร้อยละ 62.77 ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีป้ายน้อย สำหรับภาษีบำรุงท้องที่นั้น องค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมาก และน้อยในสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลประมาณร้อยละ 45.8 มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่น้อย และร้อยละ 54.2 มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่มาก เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีกับตัวแปรพื้นที่ทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล และจำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมดขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยวิธี Regression เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ปัจจัยทั้ง 3 ชนิด ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีป้าย ได้แก่ จำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมดขององค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ พื้นที่ทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล

พจนา พิษิตปัจจา (2543) ได้ศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความพยายามในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มีความพยายามในการจัดเก็บระดับปกติ ซึ่งตรงกันข้ามกับการจัดเก็บภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง (ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย) ที่มีความพยายามในการจัดเก็บต่ำกว่าปกติ (ภาษีป้าย) ยกเว้นความพยายามในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินที่มีความพยายามในการจัดเก็บไม่คงที่ อาจกล่าวได้ว่าภาษีที่เก็บได้มีความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หากเศรษฐกิจดีการจัดเก็บก็ทำได้ดี ปัจจัยที่มีอิทธิพลเนื่องจากการจัดเก็บดังกล่าวข้างต้น ได้รับการต่อต้านจากผู้ประกอบการที่ต้องเสียภาษีสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์การจัดเก็บภาษี ความเชื่อในการจัดเก็บภาษี ปัญหาที่พบคือ การขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการเสียภาษี
2. ปัจจัยความพร้อมในการจัดเก็บภาษี ประเด็นปัญหาที่เป็นปัญหาคือ การกำหนดอัตราภาษีที่ยังไม่แน่นอนและเป็นการกำหนดโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพียงฝ่ายเดียว

3. ปัจจัยด้านความยืดหยุ่นในการจัดเก็บภาษีต่อการจัดเก็บภาษี เนื่องจากเป็นผลสืบเนื่องเกี่ยวกับฐานคะแนนเสียง จึงทำให้ผู้ผลิตต้องเสียภาษีในการขายเนื่องจากมีการแข่งขันสูงเกิดการแข่งขันกันมากขึ้น

4. ปัจจัยด้านกฎหมายเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากต่อการเสียภาษี เนื่องจากผู้ประกอบการมีการรวมตัวกันอย่างเป็นเอกภาพ เพื่อต่อรองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องอัตราในการจัดเก็บ

สรุป จากการรวบรวมและทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางคนที่จังหวัดสมุทรสงคราม สามารถสรุปตัวแปรได้สองกลุ่ม ดังนี้

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานะภาพส่วนบุคคล มีเพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี สถานที่ให้บริการจัดเก็บภาษี ระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับภาษี และวิธีการจัดเก็บภาษี (Adam Smith อ้างถึงใน ญาณิศา ปัญญาภาค, 2546) และปัจจัยเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ มีปัจจัยทางการบริหารการจัดเก็บภาษี ปัจจัยความพร้อมในการจัดเก็บภาษี ปัจจัยด้านความยืดหยุ่นในการจัดเก็บภาษีต่อการจัดเก็บภาษี และปัจจัยด้านกฎหมาย (Adam Smith อ้างถึงใน พจนา พิชิตปัจจา, 2543) และหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีที่ดีของ Adam Smith ดังนี้

- 1.1 หลักความเป็นธรรม
- 1.2 หลักความแน่นอน
- 1.3 หลักความเสมอภาค
- 1.4 หลักการประหยัดค่าใช้จ่าย
- 1.5 หลักการทำรายได้
- 1.6 หลักความยืดหยุ่น
- 1.7 หลักการยอมรับ
- 1.8 หลักความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

2. ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ค่าใช้จ่ายการจัดเก็บภาษี ระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับภาษี และวิธีการจัดเก็บภาษี